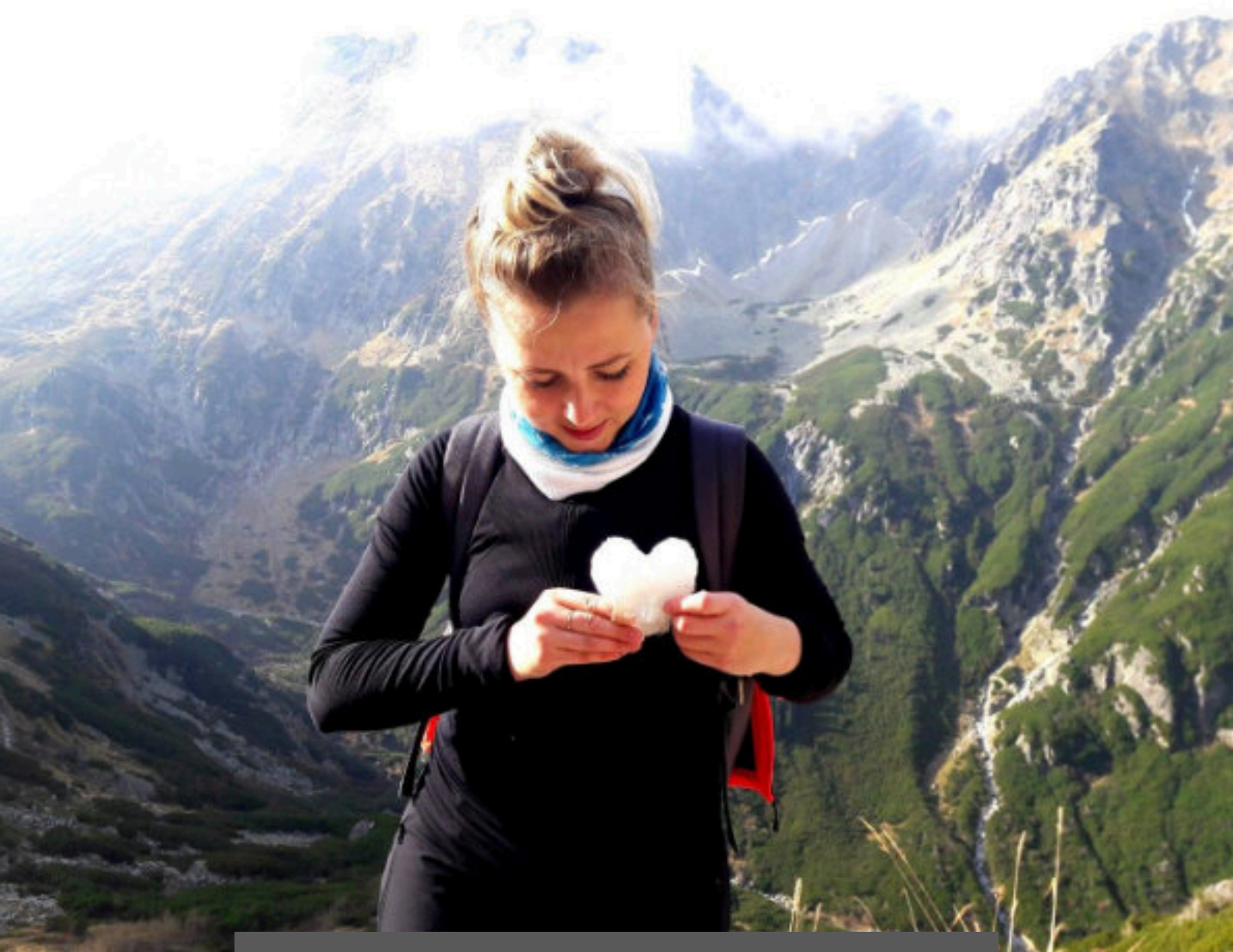

Charita

Časopis Slovenskej katolíckej charity

AKTIVIZMUS PRE SVET

ČÍSLO 2 // ROČNÍK XXVIII. // SEPTEMBER 2020

8

12

14

4 AKTUALITY

8 ROZHOVOR S KRISTÍNOU PRISTAŠOVOU

„Byť slušný nestačí. Potrebujeme byť zapálení pre veci, o ktorých si myslíme, že sú dobré a správne“

10 FARSKÁ CHARITA OKRUŽNÁ

Z návštevy farskej charity: „Ak ľudia pracujú na sebe, potom by to malo vyústiť do činov“

12 PROJEKT ADOPCIA NA DIALKU®

Slováci menia životy detí v siedmich krajinách sveta

14 ZBIERKA ŠKOLSKÝCH POMÔCOK

Nevyhadzuj, daruj! Zbierka pre radostný začiatok školského roka

16 ROZHOVOR S DUŠANOU BUCOVOU

„Chceme viesť na cestu slušného, nie poslušného správania“

19 INICIATÍVA sobi.eco

Zmena začína od každého jedného z nás

20 PROJEKT STOP OBCHODOVANIU S ĽUĎMI

Hľadanie spoločnej zodpovednosti

22 ROZHOVOR S IRINOU ADAMOVOU

Ako projektom MIND bojuje Charita proti „globalizácii ľahostajnosti“

24 PROJEKT HUMANITÁRNA POMOC

Aktivizmus na Blízkom „ďalekom“ východe

25 ÚVAHA

Je tu priveľa cudzincov, alebo nám chýba dialóg?

26 DIECÉZY TRNAVSKÁ ARCIDIECÉZNA CHARITA

Dve tváre človeka, alebo kam pôjdem túto noc?

16

22

26

@CaritasSlovakia

@caritas_slovakia

Adresár SKCH

Sekretariát Slovenskej katolíckej charity

Adresa: Kapitulská 18,
814 15 Bratislava
Tel.: 02-5443 1506, 5443 2503
E-mail: sekretariat@charita.sk
www.charita.sk
IBAN SK37 0900 0000 0001 7687 5345
Slovenská sporiteľňa

Bratislavská arcidiecézna charita

Adresa: Krasinského 6,
821 04 Bratislava
Tel.: 02-442 50 374
E-mail: charitaba@charitaba.sk
www.charitaba.sk
IBAN SK92 3100 0000 0040 1007 8918
Prima banka

Diecézna charita Banská Bystrica

Adresa: Tibora Andrašovana 44,
974 01 Banská Bystrica
Tel.: 048-472 0272, Fax.: 048-472 0271
E-mail: charitabb@charitabb.sk
www.charitabb.sk
IBAN SK23 0200 0000 0007 3684 1312, VÚB

Diecézna charita Rožňava

Adresa: Kósu-Schoppera 141/22,
048 01 Rožňava
Tel.: 058-7326415
E-mail: dchrv.sekretariat@gmail.com
www.charitaroznava.sk
IBAN SK92 0200 0000 0000 1813 7582, VÚB

Spišská katolícka charita

Adresa: Slovenská 30,
052 01 Spišská Nová Ves
Tel.: 053-4424 500, Fax: 053-4424 500
E-mail: caritas@caritas.sk
www.caritas.sk
IBAN SK28 0200 0000 0000 2963 4592, VÚB

Trnavská arcidiecézna charita

Adresa: Hlavná 43, 917 01 Trnava
Tel.: 033-5511 396, Fax: 033-5511 397
E-mail: sekretariat@charitatt.sk www.charitatt.sk
IBAN SK71 7500 0000 0040 0829 7855, ČSOB

Arcidiecézna charita Košice

Adresa: Bočná 2, 040 01 Košice
Tel.: 055-6255 317, Fax: 055-6255 328
E-mail: adch-ke@charita-ke.sk www.charita-ke.sk
IBAN SK52 7500 0000 0005 1302 6193, ČSOB

Gréckokatolícka charita Prešov

Adresa: Hlavná 2, 080 01 Prešov
Tel.: 051-7723 970, Fax: 051-7723 970
E-mail: gkcharita@gkcharita-po.sk
www.gkcharita-po.sk
IBAN SK18 7500 0000 0040 0842 5976, ČSOB

Gréckokatolícka eparchiálna charita Košice

Adresa: Dominikánske nám. 2/A, 040 01 Košice
Tel.: 055-6259 454
E-mail: eparchiálnacharitikosice@gmail.com
charita.grkatke.sk
IBAN SK77 3100 0000 0043 5022 8409
Prima banka

Diecézna charita Žilina

Adresa: Predmestská 12, 010 01 Žilina
Tel., fax: 041-723 1234,
E-mail: charitaza@gmail.com
www.charitaza.sk
IBAN SK31 0900 0000 0004 2470 2305
Slovenská sporiteľňa

Diecézna charita Nitra

Adresa: Samova 4, 949 01 Nitra
Tel.: 037-7721 792, Fax: 037-772 1798
E-mail: sekretariat@charitanitra.sk
www.charitanitra.sk
IBAN SK42 0200 0000 0006 9194 3162, VÚB

Slovenská katolícka charita (SKCH) poskytuje charitatívne, sociálne, zdravotnícke a výchovno-vzdelávacie služby ľuďom v núdzi bez ohľadu na rasu, národnosť, vierovyznanie a politické zmysľanie.

Pre viac informácií: info@charita.sk, www.charita.sk

Uplynulé mesiace nám ukázali, že keď ťaháme za jeden povraz a máme spoločný cieľ, dokážeme toho oveľa viac ako jednotlivci.

Vieme byť solidárni, disciplinovaní a pomôcť ľuďom, s ktorými sa život nemaznal. Zaktivizovali sme sa aj my v Slovenskej katolíckej charite a počas koronavírusu sme distribuovali materiálnu a potravinovú pomoc, poskytovali sociálne poradenstvo, najazdili tisíce kilometrov, ale hlavne – boli sme blízko pri Vás, pretože za každým jedným číslom sa skrýva konkrétny osud človeka v núdzi.

Nebudte ľahostajní voči svojmu okoliu, keď, vôbec, pomáhať je tak ľahké. Stačí staršiemu susedovi odnieť nákup, upratať detské ihrisko alebo spríjemniť chvíle osamelému človeku.

S blížiacim sa príchodom jesene som plná energie a entuziazmu, pretože aj napriek nejasnej situácii verím, že s mojimi kolegami zvládneme aj „nemožné“ a opäť sa budeme môcť naplno zahľbiť do našej zmyslupnej práce.

Monika Molnárová
manažérka pre komunikáciu a PR

Hlavní partneri:

Medialni partneri:

Partneri:

VYDÁVA: Sekretariát slovenskej katolíckej charity; IČO 00179132; ADRESA REDAKCIE: Kapitulská 18, 814 15 Bratislava, tel. 02/5443 1506, e-mail: sekretariat@charita.sk; SPOLUPRACOVALI: Monika Molnárová, Monika Čopíková, Ján Košta, Silvia Hrabčáková, Veronika Futejová, Mária Rajňáková, Miroslava Knapíková, Boba Markovič Baluchová, Alena Horváthová, Nicolas Giroux, Darina Kvetanová; OBÁLKA: archív K. Pristašová; FOTO: archív SKCH, K. Pristašová, FCH Okržná, D. Bucová, sobi.eco, Katarína Kapsdorfer, I. Adamová, M. Koprda, Unsplash; GRAFICKÁ ÚPRAVA: Ivan Duda; JAZYKOVÁ KOREKTÚRA: Monika Čopíková; VÝROBA: ALFAPRINT, s.r.o.; REGISTRÁCIA MK SR EV 3635/09, ISSN 1338-1504.

Časopis je nepredajný, vychádza trikrát do roka vďaka darcom Slovenskej katolíckej charity.
Jeho vydávanie môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na číslo účtu: SK 37 0900 0000 0001 7687 5345, v. s. 140.

Projekt Pošli tašku pomáha aj v jeseni

Projekt Pošli tašku založila Bratislavská arcidiecézna charita (BACH) počas vypuknutia pandémie a je ním pripravená pomáhať v ďalších krízových situáciách. Okrem hlavného mesta ponúka pomoc dobrovoľníkov seniorom aj v menších mestách, tzv. farských charitách v Skalici, Senci, Pezinku, Šaštíne - Stráže či Modre. **Bratislavská arcidiecézna charita jednorazovo distribuovala spolu 300 tašiek pomoci a poskytla poradenstvo odpoveďou na 500 telefonátov. Doteraz donáša pravidelné nákupy trvanlivých potravín priamo domov 30 seniorom. Desiatke seniorom počas pandémie pomohla aj s lekármi, liekmi, rúškami a dezinfekciou.** Projekt môžu aktuálne využívať aj rodiny v núdzi, ktoré znášajú dôsledky pandémie. „Od apríla dostávam od vás pomoc a som veľmi spokojná. Mám stáleho dobrovoľníka pána Jozefa, ktorý sa stará o nákup. Je spoľahlivý, ochotný, aj napriek tomu, že sa stal nedávno otcom. Za všetko vám veľmi pekne ďakujem a želám celému kolektívu dobré zdravie, veľa síl a Božie požehnanie,“ ďakuje seniorka Lucia, ktorá službu nákupu využíva už štyri mesiace.

Rolu dobrovoľníka v úspešnom projekte si budete môcť vyskúšať počas **Týždňa dobrovoľníctva 21. 9. 2020**. Viac informácií o projekte na www.poslitasku.sk.

Online diskusie #SrdomChariták na našom YouTube

Chcete sa dozvedieť viac o fungovaní Charity? Pozrite si online seriál diskusií z Charity, ktorý sme natáčali počas Národného týždňa charity začiatkom júna. Hostami boli zamestnanci a dobrovoľníci arci/diecéznych charít, ktorí hovorili o svojej práci a o tom, ako sa z náročnej služby môže stať poslanstvo. Juliana Vajlová z Farskej charity Skalica sa zdôverila, že dobrovoľníčkou je už od mala: „Dobrovoľníci sme celá rodina. Všetok čas si organizujeme s tým, že myslíme na dobrovoľníctvo.“ O deťoch so zdravotným postihnutím a v terminálnom štádiu ochorenia diskutovala Alexandra Hovancová, vedúca Domu Charitas sv. Jozefa: „Niektoré veci človek nedokáže zmeniť a musí ich prijať. Jedine tak dokáže túto službu robiť s láskou.“ Odporúčame všetkým, ktorí diskusie nestihli alebo nezachytili. Započúvajte sa a pomáhajte s nami.

Diskusie sú dostupné na YouTube kanáli Slovenská katolícka charita www.youtube.com/user/katolickacharita

Potravinová pomoc pre 300 rodín v Afrike

Najohrozenejšie rodiny v okolí našich projektov dostali 20 kg kukurice a 5 kg fazule mesačne. Pre nás príliš fádna strava, pre nich istota a nádej. Do pomoci v Rwande sa zapojili naše dobrovoľníčky, ktoré po návrate na Slovensko vyhlásili darcovské výzvy na portáli darujme.sk. Vďaka ich úsiliu a nasadeniu pátrov pallotínov pri distribúcii sme tu pomohli až 200 rodinám. Vybrať ďalších 100 najbiednejších rodín v Ugande, v podmienkach, ktoré sa vplyvom koronavírusu a veľkého sucha zhoršujú, bolo náročné. Proces nám opísal Julious Manga, sociálny pracovník SKCH, ktorý pôsobí v dedinke Adjumani pri centre Gift of Love: „70 rodín má dieťa zapojené do projektu Adopcia na dialku. Ďalších 30 domácností je tiež závislých na denných zárobkoch a žijú zo dňa na deň. Vyberali sme ich spolu s lídrami tunajšej komunity. Sú medzi nimi aj rodiny, kde sa o deti starajú starí rodičia alebo starší súrodenci, ktorí nedokážu zabezpečiť dostatok jedla pre všetkých.“ Vďaka vašim darom majú deti čo jesť, budú rásť a rozvíjať sa. Charita do tejto pomoci spojila darcov z Pôstnej krabičky a Adopcie na dialku. Viac na www.postnakrabička.sk. Ďakujeme.

Publikácia o pomoci Slovenska Libanonu

Libanon hostí najviac utečencov a utečieniek na svete v pomere k svojej populácii (každý siedmy obyvateľ je utečenec alebo utečenka) a posledných pár rokov prežíva politickú, finančnú aj utečeneckú krízu naraz. Vyčíňajúca koronakríza pripravila ľudí o prácu a obživu. Rana, ktorú napokon krajina utrážila v auguste – výbuch liadku v Bejrúte, získala pozornosť všetkých, bez výnimky Slovenska. Slovensko sa v Libanone intenzívne zapája do humanitárnych aktivít s dôrazom na prevenciu a riešenie príčin vzniku migrácie – zlepšuje životné podmienky obyvateľstva, aby nemuselo odchádzať z domovských komunít. Od roku 2016 tu bolo pod značkou SlovakAid podporených 9 humanitárnych projektov. Prehľadne o tom informuje prípadová štúdia Platformy rozvojových organizácií Ambrela. Publikácia vznikla v rámci projektu 'Globálne ciele a Migrácia', financovaného EÚ z programu DEAR, a je k dispozícii na www.tvaremigracie.ambrela.org. Dočítate sa v nej o príkladoch humanitárnej pomoci členov Ambrely v Libanone (menovite: ADRA Slovensko, Človek v ohrození, MAGNA a Slovenská katolícka charita).

Boba Markovič Baluchová, Foto: Ján Husár a Ambrela

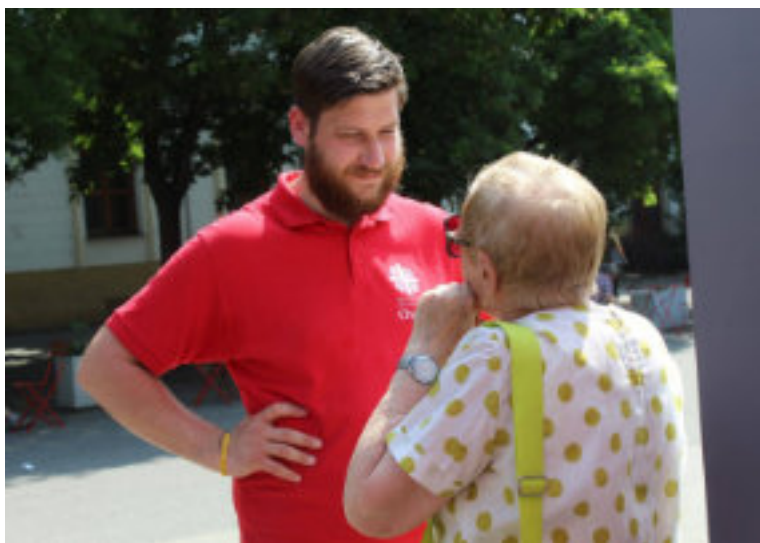
Najväčšia potravinová zbierka bude 19.-21. novembra

TESCO potravinová zbierka pre ľudí v núdzi napíše už svoje ôsme pokračovanie. Dobrovoľníci a zamestnanci neziskových organizácií zaplavajú predajne TESCO, aby získali čo najviac darovaných potravín pre ich klientov, s ktorými dlhodobo pracujú. Trvanlivé potraviny a aj hygienické pomôcky môžete po ich kúpe vložiť do košíka pri dobrovoľníkoch. Odporúčame si predtým prečítať informačný leták, na ktorom sa dozviete, aké potraviny pomôžu najviac. Charita je dlhodobo najúspešnejšou organizáciou zbierky. V minulom roku sme vyzbierali až 108 ton z celkového výnosu 171 ton. TESCO nám navyše každoročne venuje 20% z hodnoty darovaných potravín. Nami vyzbierané potraviny pomáhajú mnohým rodinám, rodičom samoživiteľom, ľuďom bez domova a osamelým seniorom v regióne, kde ste ich darovali. Záujemcovia o pomoc so zbieraním nás môžu kontaktovať na dobrovolnictvo@charita.sk. Informácie, v ktorých predajniach budeme zbierať, sa dozviete týždeň pred zbierkou na webe www.charita.sk. Veríme, že spoločnými silami opäť prekonáme rekord a pomôžeme tým, ktorí to potrebujú.

Dobrovoľníctvo ti sadne!

Vyskúšaj si ho počas Týždňa dobrovoľníctva

Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií a Naše mesto organizujú aj tento rok Týždeň dobrovoľníctva, do ktorého sa zapája aj Charita. V termíne 16. až 22. septembra sa budete môcť zapojiť do našich dobrovoľných aktivít, spoznávať charitu vo vašom meste a rozbúchať v sebe srdce dobrovoľníka. V niektorých charitných zariadeniach bude prebiehať Deň otvorených dverí. Nielen záujemcovia o dobrovoľníctvo sa môžu prísť do zariadení pozrieť. Inde sa dobrovoľníci budú môcť zapojiť do projektu Pošli tašku a zažiť celý proces od nakúpenia potravín cez balenie až po odovzdanie tašky. Prihlasovať sa môžete na www.tyzdendobrovolnictva.sk. Presná ponuka aktivít aj registrácia budú spustené už 1.septembra.

Boli ste nám obrovskou podporou, ďakujeme...

Mať v kolektíve kolegu, priateľa, otca, spovedníka, ktorý na teba myslí, keď už nevládzeš, potrebuješ povzbudiť, rozveseliť, len tak si posediť a porozprávať sa pri káve, je veľkým požehnaním. Otec Jozef Kožuch slúžil ako kňaz v Bratislavskej arcidiecéznej charite štyri roky, Vasil Kormaník v Gréckokatolíckej charite Prešov päť rokov. Starali sa o chorých, celebroidali sväté omše pre opustených, pripomínali nám svätú spoveď, keď sme boli zavalení starosťami. Stretávali sa s klientami trpiacimi duševnými ochoreniami a veľmi radi s nami vyšli aj do ulíc, na námestia či do škôl hlásať Lásku, pomoc a službu. Nikomu z nášho bratislavského a prešovského tímu nepríde ľahké rozlúčiť sa. Cítíme, že kňaz v Charite je obrovskou posilou. Otec Jozef a Otec Vasil, z celého srdca Vám ďakujeme. Za Vašu zanietenu službu, modlitby, pomoc, podporu a Váš nekonečný humor. Nech Vás Boh žehná. Ostávame v kontakte a veríme, že spolu vymyslíme nové možnosti pomoci núdnym vo Vašom novom pôsobisku. Ďakujeme za všetko.

Spišská katolícka charita natáča nový charitný magazín

Pri našej práci v teréne sa často stretávame s tým, že prácu Charity a jej služby mnohí ľudia nepoznajú dobre. No ten, kto je v núdzi, musí o nás vedieť, aby sa mu pomoci dostalo. Aj preto sme sa rozhodli natáčať magazín o Charite – Vox Caritas, čo v preklade znamená „Hlas Charity“. V doterajších dieloch sme sa snažili predstaviť mnohé služby, medzi inými agentúru domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS), denné stacionáre či špecializované sociálne poradenstvo. S kamerou sme navštívili mnohé zariadenia Spišskej katolíckej charity. Magazín uvádza autor publicistických a dokumentárnych filmov Ing. Vladimír Seman. Jednotlivé diely vysielať regionálne televízie z celého Slovenska, dokonca aj česká TV NOE, a môžete si ich pozrieť aj na našej internetovej stránke www.caritas.sk alebo na youtube kanáli „Caritas SNV“.

Veríme, že aj vďaka magazínu sa zlepší vedomie spoločnosti o práci nielen Spišskej katolíckej charity, ale Charity celkovo, a vedomie núdnym o príležitostiach a miestach pomoci.

Pitná voda pre obyvateľov obcí Bášika a Bahzani

Pápež František v dokumente vydanom vo Vatikáne k 5. výročiu Laudato si uvádza: „Pitná voda má primárnu dôležitosť, pretože je nevyhnutná pre ľudský život a pre podporu ekosystémov.“ Ako jeden z príkladov dobrej praxe spomína aj projekty realizované v oblasti zabezpečenia pitnej vody Slovenskou katolíckou charitou. Vďaka financovaniu z programu Oficiálnej rozvojovej pomoci SR, SlovakAid a pomoci Konferencie biskupov Slovenska sme s lokálnym partnerom Shingala Azad v júni 2020 dokončili výstavbu troch studní v obciach Bášika a Bahzani v Iraku. 30 000 obyvateľov sa dnes teší z prístupu k pitnej vode. Studne poskytli aj závlahu pre okolité polia, čo miestnym obyvateľom konečne umožňuje nadviazať na pestovanie olív, ktorým bol región známy pred vypuknutím nepokojov. Tie v roku 2014 spôsobili útek obyvateľov, zničenie ciest, domovov aj pôvodných olivovníkov.

1 spoločná výzva vláde

zameraná na identifikáciu zraniteľných skupín a možných vplyvov korona-krízy na ich zdravie a bezpečie

3 dokončené studne

v Iraku, ktoré zabezpečili prístup k vode pre **30 000 obyvateľov** a napomohli dodržiavaniu hygienických opatrení

11 ton potravín

venovaných obchodným partnerom Tesco bolo rozdistribuovaných ľuďom v núdzi počas pandémie

387 nových dobrovoľníkov

sa prihlásilo na dobrovoľné činnosti pomoci počas pandémie

SLOVENSKÁ KATOLICKÁ

Charita

POČAS KORONA-KRÍZY

300 najchudobnejším

rodinám v Ugande a Rwande, ktorým v dôsledku pandemických obmedzení hrozilo hladovanie,

pomohlo **15 ton potravín**

a hygienických balíčkov

500 tašiek*¹ potravín

a hygienických potrieb nakúpených a distribuovaných opusteným seniorom v rámci projektu Pošli tašku

4 721 ks rúšok ušitých a darovaných klientom Charity, neziskovým organizáciám a inštitúciám pomoci v rámci projektu Daruj rúško

10 000 km najazdených do 5 regiónov Slovenska pre distribúciu pomoci

10 000 eur*² použitých na nákup hygienických potrieb a zdravotných pomôcok pre zariadenia pre seniorov

59 267 ks potravinových balíkov distribuovaných sociálne slabým v rámci 4. distribúcie OP FEAD

Pomoc cudzincom žijúcim na území SR formou predĺženia platnosti prechodného, trvalého alebo tolerovaného pobytu cudzincov na území SR na 30, výnimočne 60 dní po skončení trvania krízového stavu a zrušenia nutnosti preukazovať dosiahnutie zisku počas roka 2020 pri podávaní žiadosti o predĺženie pobytu cudzincom s povolením na pobyt za účelom podnikania.*³

*¹ Vďaka projektu Pošli tašku nás kontaktovali ďalšie rodiny a jednotlivci v núdzi, ktorým sme pomohli podľa ich konkrétnej potreby. Naďalej sme pomáhali aj rodinám, ktoré navštevujú naše denné stacionáre.

*² Dary od korporátnych partnerov Hornbach, Nestlé a Velux.

*³ V rámci koordinačnej skupiny neziskových organizácií Liga za ľudské práva, IOM, SKCH, Mareena, CVEK, Nadácia Milana Šimečku, Slovenská humanitná rada, Marginal, COMIN (Komunitné centrum Nitra), právničky Zuzana Bargerová a Zuzana Številová

„Byť slušný nestačí. Potrebujeme byť zapálený pre veci, o ktorých si myslíme, že sú dobré a správne“

Kristína Pristašová (32 rokov) pláva vo vodách Arcidiecéznej charity Košice už 3 roky. Začínala ako terénna sociálna pracovníčka a neskôr pôsobila v Krízovom centre pre matky s deťmi. Prácu v teréne vymenila za koordinačno-organizačnú pracovnú pozíciu, v ktorej sa cíti ako ryba vo vode. Rada si pochutí na špagetách a myseľ vypne pri turistike. Okrem práce na charite je aktívnou dobrovoľníčkou v rámci iných organizácií a iniciatív. Čo pre ňu znamená občianska angažovanosť nám prezradila v rozhovore.

Kristína, v Charite si už 3 roky a skúsila si viacero pozícií. Od terénneho pracovníka až po samostatného referenta. Čo ti dala skúsenosť jednotlivých pozícií?

Pre mňa ako čerstvú absolventku sociálnej práce bol kontakt s terénom asi najlepšou voľbou. Vyskúšať si priamu prácu s klientom v jeho prirodzenom prostredí, poskytnúť základne sociálne poradenstvo, učiť sa priamo v teréne, ako daný človek reaguje, a spoločne hľadať riešenie, ako mu najlepšie pomôcť. V zariadení je zase priestor na to, aby bola spolupráca s prijímateľom intenzívnejšia, a to mi prinieslo o niečo iné skúsenosti. Mnohokrát sme pracovali v skupinách s viacerými prijímateľmi pomoci, ktorí boli jedineční svojimi vlastnými životnými príbehmi, starosťami i radosťami. Avšak vždy ma lákalo dotknúť sa organizačnej aj koordinačnej práce. Posunúť sa od práce s klientom k organizácii a spoznať celkový systém pomoci. Obohacujúcich skúseností bolo veľa a každodenne pribúdajú ďalšie.

Môžeme teda povedať, že sa ti v Charite plní sen? A máš aj nejaké ďalšie sny v rámci tejto práce?

Momentálne áno, v Charite žijem svoj sen a tých ďalších „charitných sníčkov“ mám viacero. Jedným z nich je napríklad sen o sociálnom podnikaní a jeho prepojení s krízovou intervenciou. To znamená, že prostredníctvom systému sociálneho podnikania sa vytvorí pracovné činnosti, ktoré sú dostupnejšie pre ľudí bez pracovných návykov alebo nezamestnaných. Tým im uľahčíme prístup na trh práce a pomôžeme postaviť sa na vlastné nohy. Mojm druhým snom, ak to môžeme takto nazvať, je viac zaangažovať ľudí do činnosti Charity. Nielen jednotlivcov, ale aj podnikateľský sektor a širokú verejnosť.

„Mojím snom je viac zaangažovať ľudí do činnosti Charity. Nielen jednotlivcov, ale aj podnikateľský sektor a širokú verejnosť.“

Možno vnímať angažovanosť v neziskovom sektore ako občiansky aktivizmus? Vnímaš ty osobne, že ľudia majú záujem a chcú byť občiansky aktívni?

Myslím si, že áno. Aspoň mnohí v mojom okolí sú občiansky aktívni a nielen v sociálnej oblasti. Vnímam to tak, že si berú za svoju povinnosť angažovať sa v spoločenskom dianí a celkovo v spoločnosti. Chcú, aby bol priestor, v ktorom žijú, čo najlepší, a cítia povinnosť spolupodieľať sa na tvorbe toho dobrého sveta. Aj v rámci charity vidím, že sú kolegovia občiansky aktívni – nielen v rámci charitnej práce, ale aj v environmentálnej, kultúrnej a filantropickej oblasti.

Okrem práce v Charite si aktívna aj v iných organizáciách. V akých oblastiach?

V čase môjho dospievania som bola aktívna v organizácii so zameraním na osvetu v oblasti rasizmu. Cítila som, že túto tému musíme šíriť a podporovať vyššiu mieru tolerance v spoločnosti. Stierať určité predsudky ľudí a mladých voči minorite. Počas štúdia na vysokej škole som sa zapojila do projektu „Sára“, v ktorom som doučovala a opatrovala deti z núdznych rodín, a momentálne som aktívna ako dobrovoľníčka v jednej nadácii. V jednom zo svojich projektov spájajú zanietených turistov, pričom členský príspevok smerujú do grantu. Z vyzbieranej sumy sa potom podporujú miestne regionálne projekty zamerané na sociálnu, kultúrnu alebo environmentálnu oblasť. Moja angažovanosť v tomto projekte súvisí aj s mojou najväčšou záľubou – turistikou, preto je to stret príjemného s užitočným. Zároveň viem, že ako dobrovoľníčka prispievam k tomu, aby sa malé veci menili k lepšiemu.

„Viem, že ako dobrovoľníčka prispievam k tomu, aby sa malé veci menili k lepšiemu.“

Podnety na angažovanosť ku mne prichádzajú prirodzene. Nevyhľadávam ich, ale vždy mi nejako nenápadne frknú do nosa. Keď to považujem za zmysuplné, tak sa rada zapojím. Niekedy je to prostredníctvom mojich známych, inokedy cez sociálne siete.

Niektó by povedal, že keď pracuješ v charitatívnej organizácii, už si ten svoj „pomyselný pohár“ plniš až po okraj. Avšak, ty máš potrebu zapájať sa do ďalšieho. Prečo?

Nad tým som sa nikdy nezamýšľala, ale asi to vychádza z môjho postoja. Vnímam to ako prirodzené právo a zároveň povinnosť – priložiť ruku k dielu a byť tým kúskom k zlepšeniu sveta. Keď je niekde v spoločnosti oblasť, v ktorej mám, čo ponúknuť, tak som rada tým kúskom mozaiky.

Ak vzorne študujem alebo poctivo pracujem a nekradnem, prečo robiť ešte niečo navyše? Mnohí si myslia, že byť slušný predsa stačí. Myslím si, že byť slušný nestačí. Byť vlašný nestačí. Potrebujeme byť zapálený pre veci, o ktorých si myslíme, že sú dobré a správne. Každý z nás má potenciál rozhybať svet a zmeniť ho k lepšiemu. Vidím to aj v Charite. Keď chcem niekoho pozvať k službe a požiadať o pomoc, väčšinou stačí, že len opíšem činnosť alebo aktivitu, ktorej sa to týka. Sama osebe je väčšinou príťažlivá a ohúri veľa ľudí. No keďže Charita je veľká, potrebujeme mnoho pomocných rúk.

Je podľa teba na Slovensku dostatočný priestor na rozvoj občianskeho aktivizmu?

Myslím, že toto je stále doménou neziskového sektora. Tí, ktorí majú blízko k aktivizmu, sa vedú zmobilizovať a vytvoriť obrovskú energiu, aby dokázali veľké veci.

Na záver sa ťa opýtam, čo pre teba znamená charita?

Pre mňa charita nie je len kontakt s klientom alebo pocit po dobre odvedenej práci. Je to pre mňa celkový životný štýl, v ktorom cítim charitné ducha. Je to skôr rodina.

Silvia Hrabčáková

Styk s verejnosťou, dobrovoľníctvo a zbierky, Arcidiecézna charita Košice
foto: archív K. Pristašová

Inšpiroval ťa rozhovor a chcel by si skúsiť prácu dobrovoľníka? Prihlás sa nám na našej stránke www.charita.sk/dobrovolnictvo alebo nám napíš na dobrovolnictvo@charita.sk. Spolu môžeme pomáhať a stáť blízko pri človeku.

Uvedenie Farskej charity Okružná

Z návštevy farskej charity: „Ak ľudia pracujú na sebe, potom by to malo vyústiť do činov“

Farnosť sv. Michala archanjela sa nachádza v obci Okružná 12 km od Prešova. Prvenstvo, ktoré jej prislúcha, nie je hocijaké. Totiž, práve tu vznikala prvá spomedzi súčasných farských charít pod Gréckokatolíckou archieparchiou. Vo Farskej charite Okružná slúži o. Marián Feckanič a z angažovanosti svojich farníkov má veľkú radosť.

Od slávnostného uvedenia Farskej charity Okružná 6. mája 2018 ubehlo už vyše dvoch rokov. Vznikla na základe iniciatívy a spolupráce s Charitou. „Bol som oslovený otcom dekanom a následne ma už kontaktovali z Gréckokatolíckej charity v Prešove. Nemal som žiadnu predstavu, ale veril som, že to prinesie nové veci a Božie požehnanie do našej farnosti. Pre mňa ako kňaza je to obrovská pomoc. Nezostávam na všetko sám,“ hovorí o zrode farskej charity kňaz farnosti, otec Feckanič. Ak predtým niekoho požiadal o pomoc, ten prišiel a pomohol práve preto, že ho oslovil kňaz. Teraz je však pomoc oveľa prirodzenejšia. Do farskej charity sa zapájajú tí, ktorí sú ochotní pomáhať z vlastnej vôle a pomáhajú najlepšie, ako vedia. A ich pomoc oslovuje aj ostatných.

V obci Okružná dnes pravidelne práve vďaka farskej charite prebieha ples rodín, ktorý je spoločne stráveným časom rodičov s deťmi. Raz v roku usporadúvajú spoločnú sviatosť pomazania chorých a novinkou je i spevokol Okružňančan. „Vedie ho mladé dievča, ktoré je pohybovo znevýhodnené, teda potrebuje ešte asistentky – dobrovoľníčky, ale má obrovský talent na tvorenie hudby k textom a učí deti a mládež spievať,“ približuje nám činnosť spevokolu otec farnosti.

Dobrovoľníci z Okružnej sa zaslúžili aj o zviditeľnenie svojej obce na mape turizmu. Spoločnými silami postavili rozhľadňu, z ktorej dovidíte na Kapušiansky hrad a pri jasnom počasi až na Vysoké Tatry. Pri spomienke na stavbu spomína farár najmä jedného z dobrovoľníkov, Jozefa Sukovského, a jeho iniciatívu veľmi oceňuje. „On vytvoril aj križ s dreveným súsoším nad blízkym lomom, vyrobil altánok, označil turistickú cestu. On so svojou skupinou dobrovoľníkov upravuje okolie v Okružnej, aby mohli ľudia, mladé rodinky, aj z okolia Prešova, ísť do prírody obdivovať krásu Božieho stvorenia, vyjsť z hluku tohto sveta, stíšiť sa, zamyslieť sa nad svojím životom.“

Uvedenie Farskej charity Okružná

Cesta k rozhľadni

Posviacka rozhľadne v Okružnej

Rozhľadňu postavili dobrovoľníci Farskej charity Okružná.

Pomoc núdzným vo vlastnej farnosti

Charita podáva pomocnú ruku chudobným a opusteným. Preto bolo samozrejmé, že aj Farská charita Okružná hľadala tých, čo trpia, spomedzi svojich radov. Našťastie, nikoho takého nebolo. Otec Feckanič si však myslí, že dnes ľudia trpia inou než bežnou chudobou.

„Ľudom chýba čas na seba samých, na členov rodín či iných ľudí. Sme obklopení množstvom informácií, zapozieraní do displejov, vytráca sa úcta, spolupráca, dobrovoľníctvo. Ľudia sa uzatvárajú do seba. Toto je nové pole, na ktorom bude farská charita pracovať.“

Účel farskej charity vidí preto vo vzájomnej podpore a naplňaní ľudského poslania „stále rásť a rozvíjať sa, stále sa stávať viac človekom“.

Otec Marián v chráme sv. Michala archanjela

Farníci si tu vzájomne pomáhajú a postupne zisťujú, ako ich pomoc zblíži a necháva prehovárať vieru cez skutky. Odovzdanie sa Bohu a vzájomná podpora sú však kľúčové. „Ak do toho pôjdeme vlastnými silami, tento projekt sa podľa mňa rozpadne. Každý z nás sa v tom potrebujeme nechať formovať Bohom. Stať sa takým, akým ma chce mať Boh. K tomu je potrebná modlitba, sviatosti, sv. Písmo a spoločenstvo. Potrebujeme zažiť Božiu lásku, vedieť a vnímať, že sme milovaní, aby sme my mohli milovať. Potom sa vytvorí spoločenstvo, v ktorom bude cez nás konať Božia láska. Spoločenstvo, ktoré sa bude chcieť nezištne darovať.“

Napokon, na otázku, ako motivovať ľudí, aby sa stali dobrovoľníkmi farnosti, nám farár Feckanič odpovedá veľmi pokorne. „Ak ľudia pracujú na sebe, potom by to malo vyústiť do činov. A ako kňaz môžem povedať, že kňazi a laici – potrebujeme sa navzájom, byť si vzájomne oporou a výzvou zároveň.“

Veronika Futejová, Mária Rajňáková
Gréckokatolícka charita Prešov
foto: archív FCH Okružná

Text vychádza z rozhovoru o. Mariána Feckaniča pre rádio Lumen.

Vo Vietname sa mnohé rodiny živia rybolovom

Slováci menia životy detí v siedmich krajinách

Nieкто pomáha svojim blíznym, keď majú problémy, a povzbudí ich milým slovom či pohľadom. Iný je zas aktívny v komunite a pripravuje program pre deti na farnosti. Mnohí prečítajú rozprávku svojim deťom, aj keď sú už vyčerpaní po náročnom dni, či zodvihnú pár odpadkov zo zeme, keď sú na prechádzke so psom. To niečo „navyš“ môže mať veľa podôb. Projekt Adopcia na diaľku® pomáha ľuďom pomáhať deťom v zahraničí.

Každý si hľadá v živote cestu, ako byť spokojný. Naplňujúci pocit, že svojím aktívnym rozhodnutím som pomohla či pomohol niečo zlepšiť, alebo dokonca nasmeroval niekoho život k lepšiemu, je na nezaplatenie. A aké to je, pomôcť čo i len jednému dieťaťu postaviť sa na vlastné nohy, aby malo silu splniť si svoje sny?

O tom nám môžu porozprávať darcovia zapojení do nášho projektu pomoci. Pochádzajú z rôznych kútov Slovenska, z maličkých dedín aj krajských miest a oslovil ich práve náš spôsob pomoci. Manželia Mária a Tomáš sú z Nitry a pán Michal z Bošian. Pani Zuzana je z Dolného Kubína a nemusela vycestovať do Vietnamu, aby sa jej darilo pomáhať dievčatku Ha Ni so školou a nákupom učebníc.

Pomohli jej s tým naši miestni koordinátori, ktorí dobre poznajú lokálne podmienky, malú Ha Ni i jej rodný jazyk. Keby sme ich stretli, vedeli by nám povedať, že Ha Ni žije v loďke, kde majú červený igelit, so svojimi rodičmi a mladším bratom. Vedia nám ju ukázať prstom a vysvetliť, aký drahý je pre rodinu rybára obed. Z listu od Ha Ni sa pani Zuzana dozvedela, ako sa máva dievčatko a jej rodina, a podľa poslaného vysvedčenia vidí, ako napreduje v škole. Stala sa jej adoptívnou mamou na diaľku.

Od človeka k človeku

Adoptívnou mamou alebo otcom na diaľku sa môže stať každý, kto vidí zmysel v lokálnom vzdelávaní detí v rámci ich stabilnej komunity. Stačí si vybrať zo siedmich krajín, s ktorými spolupracujeme – Indie, Ugandy, Haiti, Ukrajiny, Vietnamu, Albánska či Kazachstanu, a rozhodnúť sa, či darca chce podporovať chlapčeka alebo dievčatko pravidelným mesačným príspevkom 15 eur (India) alebo 20 eur (ostatné krajiny).

„Samú ma milo prekvapilo, koľko toho pre Ha Ni môžem za takýto príspevok zabezpečiť,“ prezrádza nám pani Zuzana. „Som rada, že vďaka mne má uhradené školské poplatky, knihy, zošity či farbičky. Je tiež dobre, že v škole dostáva aj obedy. Veď s prázdny bruškom sa nedá učiť,“ dodáva s úsmevom. Deti navyše dostanú čistú školskú uniformu a majú zabezpečenú aj zdravotnú starostlivosť.

„To je aj dôvod, prečo som sa rozhodla pomáhať deťom v zahraničí. Toľko dobra by som s dvadsiatimi eurami na Slovensku nespravila. Teším sa, že má Ha Ni vďaka mne možnosť splniť si svoj sen a stať sa učiteľkou.“ Pani Zuzana považuje jej vzťah s Ha Ni za jedinečný: „Môžem sledovať, ako sa z dievčatka stáva slečna. Keď som si ju adoptovala na diaľku, mala deväť rokov, dnes má trinásť a vidím, ako jej ide v škole vietnamský jazyk a ako musí trochu popracovať na matematike.“

Na snoch záleží

Do projektu máme zapojených 4 883 detí a každé z nich má svoj sen, ktorý by sa mu bez pomoci len ťažko podarilo splniť. Manuálne náročná práca na poli s nízkym zárobkom, ktorý ledva vystačí na obživu, alebo neisté zamestnanie nádenníka, to je každodenná realita napríklad v Indii, Ugande, Vietname, ale aj na Haiti.

Deti však majú svoje sny a vďaka vzdelaniu si ich môžu splniť. Čítame úvodné dotazníky detí, kde jedno chce byť lekárom, ďalšie kňazom, iné zas elektrikárom. Dievčatá sa často túžia stať učiteľkami, ale napríklad Josephine z Haiti chce byť pilotkou helikoptéry.

Naši darcovia, manželia Mária a Tomáš z Nitry, hovoria o ich chlapcovi z Haiti: „So Samuelom to zo začiatku nevyzeralo dobre. Musel opakovať piaty ročník. Veľmi sme mu držali palce, nech to všetko zvládne. Nie je síce jednotkár, ale je to zlatý chlapec. V liste, ktorý sme mu písali, sme ho veľmi povzbudzovali, že to s Božou pomocou isto všetko zvládne. Čo je veľmi dobre, sestričky na Haiti robia s deťmi úlohy a nedávno Samuel ukončil už ôsmy ročník.“ V tejto krajine je elektrina luxusom a po zotmení sa v pribytkoch bez svetla nedá učiť. Preto sa v škole zaviedli poobedné družiny, kde si deti môžu pri svetle spraviť svoje domáce úlohy a pripraviť sa na zajtrajší deň.

Na Haiti je v triedach bežne viac ako 40 žiakov

Ďaleko a predsa blízko

„Ukrajina je náš vedľajší štát, takpovediac sused odvedľa, a predsa je tu život oveľa náročnejší. Máme s nimi spoločnú minulosť, podobnú mentalitu a zvyky,“ zdôvodňuje pán Michal z Bošian, prečo sa rozhodol podporovať chlapca práve z tejto krajiny. Adoptoval si na diaľku Vladislava z Kolomyje. Situácia na Ukrajine sa z roka na rok zhoršuje a Vladislavovi rodičia robia, čo môžu, aby uživilí z minimálnej mzdy obe svoje deti.

Dievčatko z ukrajinského Mukačeva si robí domácu úlohu z matematiky

Ako píše naša kolegyňa Martina Borčíková, ktorá rozbiehala našu spoluprácu s Ukrajinou: „V súčasnom období pandémie koronavírusu sa stala pomoc na diaľku ešte zmyslupnnejšou. Je to bezpečná a efektívna možnosť, ako pomáhať deťom, ktoré to potrebujú. A nezáleží na tom, či pomoc z nášho domova smeruje do susednej Ukrajiny alebo do tisícky kilometrov vzdialeného Vietnamu. Aj takýmto spôsobom môžeme byť blízko pri človeku.“

Zapojiť sa a pomôcť môže každý – modlitbou, zdieľaním na Facebooku alebo, samozrejme, priamou účasťou na našom projekte pomoci. Ďakujeme vám, nech sa rozhodnete pre ktorúkoľvek možnosť.

Viac informácií o projekte a možnosti zapojiť sa získate na www.adopcianadialku.sk a prostredníctvom sociálnej siete **Facebook - Adopcia na diaľku**.

Miroslava Knapíková
foto: archív SKCH

Nevyhadzuj, daruj! Zbierka pre radostný začiatok školského roka

Tento rok už jedenásť raz pomáhame zaplniť prázdne miesta na školských laviciach a naplniť školské tašky našich žiakov. Máte doma nevyužívané ceruzky, farbičky, zošity či iné školské potreby, ktoré sú vašim deťom navyše? Či nebodaj školskú tašku, z ktorej vyrástli? Do 15. septembra ich môžete podarovať deťom zo sociálne slabých rodín, detských domovov a krízových zariadení, alebo prispieť finančne.

Školská taška a plný peračník vedia spríjemniť návrat do školských lavíc. No nie všetci máme na to, vyprevadiť svoje deti do škôl pripravené. Pre deti zo sociálne slabších pomerov nie je samozrejmé mať v peračníku sadu fixiek či vôbec pero alebo ceruzku. Vďaka spojeniu s rodinami prostredníctvom diecéznych a arcidiecéznych charít a vďaka vašim štedrým darom vieme zabezpečiť školské pomôcky aj im. Dokazuje to už v poradí 11. ročník zbierky, v ktorej si rodičia i deti, aj spolužiaci navzájom preukazujú solidaritu tým, že sa vedú podeliť.

Dary môžete prinášať do 15. septembra na 57 zberných miest po celom Slovensku, alebo zasielať na účet SK37 0900 0000 0001 7687 5345, variabilný symbol 2211. Deti sa potešia perám, farbičkám, pravítkam, krožidlám, zošitom, nožniciam, vodovým aj temperovým farbám, peračníkom či zachovalým školským taškám. Novinkou tohto ročníka je, že môžete darovať aj zachovalú a stále funkčnú elektroniku, teda tablety a notebooky, ktoré deťom pomôžu pri rozvíjaní digitálnych zručností.

Po korona-kríze je zbierka ešte potrebnejšia

Korona-kríza nás vyhnala do našich domovov. No nie všetci sme mali možnosť schovávať sa v rovnakom pohodlí. Tam, kde začali prázdniny predčasne – pretože nebolo internetu, notebooku, školských pomôcok, ani kníh či písacieho stola – tam deti prichádzali o kontakt s výučbou. To budú musieť teraz doháňať, pretože inak budú neodvratne zaostávať.

V čase zatvorenia škôl stratilo spojenie s učiteľmi a výučbou mnoho z detí. Podľa Inštitútu vzdelávacej politiky (IVP) až 23-tisíc detí nemalo prístup na internet a až 40-tisíc detí bolo ohrozených „výpadkom“ z procesu školskej výučby kvôli sociálne znevýhodnenému prostrediu a nedostatku technologických pomôcok. Deti sme poslali domov a to ešte viac zviditeľnilo priepasť, ktorá často určuje aj ich budúcnosť a pretrvanie v tzv. generácii chudoby.

Kríza nás naučila, že sociálne rozdiely sa týkajú aj tých najzraniteľnejších, našich detí. A hoci nie každý sme rodičom, každý sme raz boli dieťaťom. Vieme sa vžiť do duše školáka, ktorému niečo chýba. Pomôžme im vykročiť do školy s pomôckami, ktoré im pomôžu pri vzdelávaní, aby bol začiatok školského roka pre každé dieťa radostným.

Každá ceruzka sa ráta

Už viac než 100 000 školských pomôcok darovali Slováci deťom z rodín v núdzi alebo deťom bez rodičov za desaťročie fungovania Zbierky školských pomôcok. S výzvou nevyhadzovať používané, no stále funkčné školské pomôcky prišla Charita prvýkrát v roku 2010 a postupne rozšírila počet zberných miest na súčasných 57 miest. Z nich mnohé patria aj partnerským organizáciám a na ich fungovaní sa zúčastňujú charitní dobrovoľníci. Tešíme sa aj z rozširujúcej sa podpory spoločností a počtu rodín, ktorým môžeme takýmto spôsobom pomáhať.

Úprimne ďakujeme všetkým darcom, ktorí sa zapojili. Máme radosť z toho, že zbierka má na Slovensku svojich priaznivcov a už nezastupiteľné miesto, vďaka ktorému získava aj podporu médií, influencerov a bežných ľudí. O to viac radosti však máme, ak sa do zbierky zapoja spolu s rodičmi aj samotné deti. Zbierka školských pomôcok roky dokazuje, že štedrosť a radosť z pomoci nie je ohraničená vekom. **Aj keď oficiálnu zbierku uzatvárame 15. septembra, na uvedené číslo účtu je možné finančne prispievať i naďalej. Ďakujeme za každý váš hmotný i finančný príspevok, aj za vaše modlitby.**

Monika Čopíková
Foto: SKCH

Malí darcovia veľkí srdcom

Nielen rodičia, ale aj mladí žiaci rozumejú tomu, že niektoré deti žijú v nedostatku a vedia sa s nimi podeliť. Spojená škola sv. Uršule si vymyslela „Skutok lásky“ a postupne nám po jednom žiakovi prinášala tašky so školskými pomôckami, ktoré sa deti rozhodli darovať spolužiakom v núdzi.

„Našla som doma pár starých vecí, ale aj nových, ktoré už nepotrebujem, sú v dobrom stave a myslím, že ešte môžu poslúžiť deťom, ktoré to potrebujú. Veci som vložila do tašky a hrial ma dobrý pocit, že môžem niekomu pomôcť,“ napísala Tamarka. Pomôcky nám doniesla na centrálu Charity, ktorá je jedným z 57 zberných miest po celom Slovensku, a odovzdala ich nášmu kolegovi. *„Táto aktivita je určite užitočná a prospešná, lebo ako moji rodičia vravia: Ľudia by si mali navzájom pomáhať.“*

„Chceme viesť na cestu slušného, nie poslušného správania“

(Rozhovor s vedúcou Detského charitného domu sv. Lujzy v Nitre)

Dušana Bucová pracuje v charitnom detskom domove v Nitre už vyše 10 rokov. Ťažko by ste však hľadali hranicu medzi jej súkromným a pracovným životom, poslaním domova žije totiž aj doma. Má 2 adoptované deti a to tretie si vzala do starostlivosti len nedávno. V rozhovore nám prezradila, prečo je rodina dôležitá aj pre deti z domova a čo pre ne môže znamenať odpustenie či sieť podpory.

Detské domovy sa v roku 2019 zmenili na centrá pre deti a rodiny. V rámci zmeny malo dôjsť k rozšíreniu služieb o vychádzky do terénu, kde posudzujete, akým spôsobom rodine pomôcť, aby dieťa nemuselo ísť do centra. Čo znamenala táto zmena pre vás?

Podnázov nášho zariadenia je Centrum pre deti a rodiny, ale názov ostal Detský charitný dom sv. Lujzy. Je to naša značka od roku 1998, preto sme meno nemenili. Nerozširovali sme ani ponuku o ambulantné a terénne služby, lebo na to nemáme priestory, ale v budúcnosti by sme tak radi spravili, keďže budúci rok žiadame o predĺženie akreditácie. Ale práca s deťmi a rodinami je v podstate tá istá. Každé jedno zariadenie pracovalo s rodinami v teréne už predtým. Rodina je súčasťou dieťaťa a ak sú rodičia nažive a ochotní spolupracovať, pracujeme s nimi, aj blízkymi príbuznými. Nechápeme to ako niečo navyše, ale súčasť našej práce.

Šlo teda o to, oficiálne priznať terénnu prácu ako súčasť práce centier pre deti a rodiny, alebo to prinieslo niečo nové?

Ide o navýšenie služieb, čím sa chcelo pomôcť úradom práce. Hlavný cieľ je predchádzať vyňatiu detí z ich prirodzeného prostredia. Teda to, aby boli problémy v rodine včas podchytené a aby sa s rodinou pracovalo ešte pred umiestnením dieťaťa do centra, ku ktorému dôjde iba v nevyhnutných prípadoch. Každý detský domov prácu v teréne už vykonával. K nám príde dieťa s nejakou sociálnou správou, ktorá je väčšinou veľmi stručná, a my ako pátrači potom zisťujeme a hľadáme, čo by sa dalo napraviť, aby dieťa mohlo byť v rodine. Pretože nech sa snažíme akokoľvek, prostredie detského domova nie je prirodzené. Rozdiel je teda v tom, že práca s rodinou predtým začínala až po tom, ako bolo dieťa umiestnené, teraz má naša práca umiestneniu aj predchádzať.

O koľko detí sa stará Detský charitný dom sv. Lujzy?

V našom centre máme skupinu desiatich detí. Všetci sa poznáme a každý si nájde niekoho, kto mu je blízky. Snažíme sa o rodinnú výchovu, aby mali deti pocit bezpečia, ktorý im chýbal v biologickej rodine. To je práca, ktorú nemôže robiť hoci kto. Prácu si nosíme aj domov. Doslovne, lebo počas prázdnin aj mimo nich berieme deti na pobyty a do svojich domovov na predĺžený víkend alebo aj na týždeň. Vzťahy sú tu nadštandardné. Jednak sme detský domov rodinného typu, no nielen to. Je to najmä vďaka ľuďom, ktorí tu pracujú, vďaka tomu, aké hodnoty vyznávajú a zodpovednosť, s akou pristupujú ku svojej práci. Taktiež vďaka odvahe a odhodlaniu nevzdať to, aj keď nie všetko ide tak, ako by malo.

Na stránke detského domova stojí, že chcete viesť na cestu slušného, nie poslušného správania. Môžete to rozviesť?

Chceme, aby mali deti vlastný názor, aby premýšľali o tom, čo robia. Deti sú často ľahko ovplyvniteľné v rámci skupiny, správajú sa tak, aby sa prispôbili, a to je to poslušné správanie. My ich učíme slušnému správaniu.

Zamestnanci detského domova sa menia a akokoľvek dobrý, úzký vzťah nedonúti dieťa, aby zabudlo, že je tu niekto, kto chýba, osoba, ktorá ho zanechala v detskom domove. Aká je vaša skúsenosť?

Napriek veciam, ktoré ich rodičia spravili a ktoré mohli byť veľmi vážne a ohrozujúce zdravie a život dieťaťa, majú deti svojich rodičov stále na piedestáli. Tu si vytvorila vzťahy k vychovávateľom, ktorí sú im náhradní rodičia, ale často s nimi bojujú a vykrikujú im, že oni nie sú tými rodičmi, ktorí by im mohli rozkazovať. Vychovávatelia musia mať hrošiu kožu. Ak príde niekto bez praxe a skúseností alebo napríklad zo školstva, snažíme sa ho na to pripraviť. Upozorníme ho, že zo strany detí je to len posúvanie ich bolesti, aby to nebrali osobne. Naše deti majú bolesť vo svojom srdci a tiež chcú niekomu ublížiť, hoci aj nevedome. Máme tu však aj veľmi pekné vzťahy.

Aký je vzťah detí k rodičom?

Deti v centrách sú zronené, v podvedomí cítia hnev voči rodičom, ktorý si ventilujú na nás zamestnancoch. Veľmi sa tešia, keď ich mama navštívi, hoci aj po pol roku, no potom majú problém dostať sa z tej radosti. A čím je dieťa mladšie, tým ťažšie to znáša. Staršie

deti už vedia posúdiť, že ich mama spravila chybu, sú kritickejšie. No rodičia deťom nepovedia, ako to bolo naozaj, prečo boli vyňaté z rodiny. Potom sme my tí zlí, my za to môžeme. S tým sa však dokážeme zmieriť. Pre nás je veľmi dôležité nehaníť ich rodičov. Snažíme sa, aby

deti pochopili, prečo k situácii došlo, a aby rodičom odpustili. Kým sa nezmieria s tým, ako to bolo a prečo, budú stále bojovať – s nami, ľuďmi naokolo, s kamarátmi. Ich vzťahy budú povrchné, lebo sa nezbavia strachu z odmietnutia.

Vzťahy s rodinou sú veľmi dôležité. Počas pobytu sa o deti postaráme, zabezpečíme, čo je potrebné, ale čo potom? Deti z rodín to majú ľahšie. Aj keď sa s rodičmi pohádajú, môžu sa vrátiť, rodičia odpustia. Keď sa však mladý dospelý rozhodne odísť z detského domova, vrátiť sa už nemôže. Existuje na to lehota jedného roka, ale väčšinou, keď sa už rozhodne, nevráti sa.

Ako to prijímate vy, keď opúšťajú domov?

Je to individuálne. Keďže ich na to dlhodobejšie pripravujeme, sme pripravení aj my. Niektorí mladí dospelí sú samostatní už počas pobytu u nás, majú brigádu už popri škole, dobrých kamarátov, u tých je to jednoduchšie. Napriek tomu sa však ťažko zmierujeme, keď odchádzajú vlastnou cestou. My ich sprevádzame nejaký čas a ukazujeme, že sa dá žiť inak, ako boli zvyknutí s rodičmi. Spätnú väzbu však nedostaneme hneď, preto je to – v úvodzovkách – nevďačná práca. Učiteľ v škole dá test a vidí, ako kto pochopil učivo. My nevidíme, ako naše deti výchovu prijali. Puberta býva búrlivým obdobím. Vidíme to až potom, keď deti odídu a vracajú sa, aby nám povedali, čo všetko zvládli.

Chodia za nami a zdieľajú svoje radosti, úspechy, smútky aj neúspechy. To, ako uspejú, záleží aj od siete známych a priateľov, ktorú si počas pobytu u nás vybudovali. Sieťou môžu byť aj rodiny, ktoré nie sú nutne príbuznými, no berú si deti na víkendy, na sviatky a potom aj neskôr dieťaťu pomôžu, keď to potrebuje.

Máte na mysli nejakých dobrovoľníkov alebo spolužiakov?

Dobrovoľníkov momentálne nemáme. Ľudia očakávajú, že keď prídu pomôcť, deti budú za to nesmierne šťastné. Ale tak to nefunguje. Tieto deti sú zranené a svoje zranenie prenášajú aj na nás. Práve my si to odnesieme. Ľudia tu nevydržia dlho. Odrádza ich, že deti neprejavujú vďaku, akú by očakávali.

Keď som pred 10 rokmi začínala, mali sme skupinku mladých dospelých okolo 20 rokov, ktorí študovali na vysokej škole. Stále sme s nimi v kontakte, vracajú sa k nám, a to nám pomáha aj pri týchto deťoch. Môžu im dohovoriť a dať im príklad, aké to je „potom“. No deti si často myslia, že ich sa to netýka. Títo mladí spolupracovali kedysi aj s neziskovou organizáciou a pomáhali ako dobrovoľníci. To sa nám veľmi osvedčilo. Vytvorili si širokú podpornú sieť blízkych a kamarátov, takže aj neskôr – či bývanie, alebo práca, veľmi im to pomohlo. Boli vedení k tomu, aby niekomu pomohli a nerozmýšľali len nad svojou krivdou.

Ale áno, dobrovoľníkmi môžu byť aj rodiny spolužiakov. Mali sme dokonca prípad, keď sme sa počas pravidelných s. omší zoznámili s rodinou, ktorá si vzala „pod krídla“ jedno z našich starších detí.

S detským domovom býva stále spájaná polepšovňa, akoby to bolo niečo podobné. Pociťujete nejaké predsudky z okolia?

Kedysi sa hovorilo, že ak budeš zlý, pôjdeš do detského domova. To, samozrejme, nie je pravda. Deti sú tu, lebo rodičia niečo nezvládli. Aj tieto deti – päť súrodencov, o ktorých sa teraz staráme, prišlo sem s tým, že neposlúchali mamu. Dlhو nám trvalo, kým sme im vysvetlili, že tu nie sú za trest, že mamina sa o nich nedokázala postarať.

Najčastejší argument proti adopcii, s ktorým sa stretávame, je, že nepoznáme gény dieťaťa, pretože sa ráta s tým, že dieťa, hoci svojich biologických rodičov nepozná, má ich správanie v génoch. Ja sama mám dve adoptované deti. Syn mal 1,5 roka, dcéra mala 3, keď sme ich adoptovali. Príroda je mocná a práve v puberte sa tie gény prejavili – aj napriek našej výchove. Puberta je obdobie, kedy to s nimi zamáva. Riešia, čo ich bolí, prečo ich rodičia nechali, a tento boj sa derie na povrch. Myslím si, že genetický odkaz, ktorý je v deťom prítomný, nie je predsudok. Ak niekto zvažuje možnosť pestúnskej starostlivosti alebo adopcie, musí byť s tým vysporiadaný. Ak nie je, stáva sa, že ľudia vracajú deti z pestúnskej starostlivosti späť do domova.

Aj po tom, ako bolo dieťa dlhšie v rodine?

Áno, je to tým, že ľudia nie sú pripravení, nevedia, že toto sa môže stať a často to berú ako svoje zlyhanie, pričom to tak vôbec nie je. Keď máme vlastné deti, pýšime sa tým, ako je dieťa po nás, ako sa nám podobá. Prečo sa potom čudujeme, že tieto deti sú ako ich otec či mama? Výchova to okreše, samozrejme, no nastane obdobie, keď uvidíme, ktorým smerom sa to poberie. Nechcem tým nikoho strašiť, no naozaj, nie je to len predsudok.

Nemôže to byť spôsobené tým, že spoznávajú prostredie, z ktorého pochádzajú, a „nálepky“, ktoré im ako spoločnosť prisudzujeme?

Deti, ktoré u nás vyrastú, nevidia samých seba ako rómske deti, berú sa ako niečo iné. Vedia sa od toho akoby odtrhnúť, ale je to v nich stále. Keď im napríklad pustíme rómsku hudbu, hneď im hrajú žilky. (smiech)

Ale to samo osebe nie je zlé, netreba to vyháňať.

Samozrejme, nie je, s tým sa musia náhradní rodičia zmieriť a my takisto, nebrániť im v kontaktoch s rodinou. Deti majú kopec otázok, chcú vedieť a vidieť. Možno budú sklamaní, ale zaujíma ich to. Ony samy budú rozpoznávať rozdiely medzi správaním rodičov a svojím vlastným. Je to v nich, nedá sa to nejako poprieť alebo odseknúť. Patri to k nim a v puberte to vyjde na povrch, že sa nestačíme čudovať.

Rodičia sa väčšinou snažia, chcú deti naspäť?

Väčšinou nie a bohužiaľ si aj zvyknú, že o deti je postarané a oni majú voľno. Na druhej strane, niekedy ide o vzorec správania. Nemôžeme odsudzovať matku, ktorá sama vyrastala v detskom domove, bez matky, bez citovej väzby na ňu, bez záujmu, ktorú by jej matka prejavovala. Nevie, ako má matka fungovať. To, ako sa postarať o dieťa, v domove videla a zažila, ale nemá to zvnútornené.

Deti si často namiesto rodičov vezme stará mama alebo iný príbuzný. Vždy hľadáme možnosti – ak nie zverenie, tak aspoň aby mohli na prázdniny chodiť k babke do rodiny. Biologická rodina je pre deti veľmi dôležitá.

Ako vám vie pomôcť verejnosť? Spomínali ste, že deti majú dostatok oblečenia, hračiek aj knižiek. Aká je najlepšia forma pomoci, ktorú by ste ocenili?

Najlepšia je finančná pomoc. Dostávame síce príspevok od štátu, no ten nepostačí na všetko. Potrebovali by sme napríklad zrekonštruovať kúpeľne. Deti prichádzajú z rôznych prostredí a ničia aj

nábytok, aj to zariadenie. Často sa stáva, že ľudia chcú niečo darovať, potom sa s deťmi odfoťí, aby mali o tom doklad. Alebo že ľudia pred Vianocami upratujú a všetko, čo nepotrebujú, donesú sem. Posúvame to do sociálneho šatníka Domu charity sv. Rafaela, ktorý taktiež patrí pod Diecéznu charitu Nitra. Väčšia pomoc je buď podujatiami, vytvorením programu pre deti, alebo pomoc pri zveľaďovaní prostredia, napríklad kúpeľne, ktorá je aktuálne našim najpálčivejším problémom.

Je pre vás táto práca naplnením?

Deti nás udržiavajú stále v pozore. Ale zažijete tu veľa pekných okamihov. Deti nás učia, že sa netreba zapodievať maličkosťami, sú oveľa dôležitejšie veci. Už len keď zavolá niekto z bývalých detí, že si našlo bývanie, dobrú prácu a zotrvalo v nej, alebo sa niekomu z nich narodí dieťa, o ktoré sa vie postarať, to sú veci pre nás samozrejme, no pre nich niečo výnimočné. Priznávam, niekedy to je divočina, ale myslím, že každý jeden z kolegov sem nechodí len ako do práce. Cítite to, keď prídu deti zo školy. Zhodia tašku u vás na gauči v kancelárii a povedia – toto a toto sa stalo, teta. Snažíme sa a verím, že atmosféra u nás je čo najbližšia rodine.

Rozhovor je publikovaný v skrátenej forme. Celý si ho môžete prečítať na www.charita.sk. Detský charitný dom sv. Lujzy spravuje Diecézna charita Nitra.

Monika Čopíková

foto: archív D. Bucovej

Zakladatelia značky sobi.eco, z ľava Alena Horváthová, Martin Malina, Tomáš Horváth s produktmi z recyklovaného textilu a plastov. Zdroj: archív sobi.eco

Preberanie ocenenia Zlatý mravec 2019 v kategórii Inovatívne riešenia v oblasti odpadového hospodárstva.

Zmena začína od každého jedného z nás

Pápež František vyzýva v encyklike Laudato si k aktívnej ochrane našej planéty. Prečo na to kladie taký dôraz? Celý svet, ako aj príroda na našej planéte, je stvorený Bohom. Dal nám ju ako dar pre nás všetkých. Jeho zámer bol, aby sme sa z nej tešili, využívali jej bohatstvo pre spokojný život a následne ho odovzdali ďalším generáciám.

A čo robíme my? Prešli sme do tak silného konzumného štýlu života vo vyspelom svete, že recyklačné fabriky nestačia spracovávať odpad, ktorý produkujeme. Začínáme „žiť na dlh“. Nakupujeme o 400 % viac oblečenia ako pred 20 rokmi a každý rok vyhodíme globálne toľko plastov, že by dokázali obkolesiť zem 4-krát.

Keď sme sa začali v Charite zapájať do zbierok oblečenia, videli sme, aké kvantum ho zostáva, lebo je ho prebytok. Rozmýšľali sme, ako ho využiť a zároveň poukázať na potrebu uvedomelého záujmu o svoje okolie. Po niekoľkých stretnutiach vznikli prvé prototypy, a tie viedli k založeniu značky **sobi.eco**. Dnes pod jej menom vyrábame niekoľko produktov – tašky či obaly na notebooky z recyklovaného textilu a plastov v chránených dielnach na Slovensku.

Výroba produktov sobi.eco v chránenej dielni v Kežmarku. Zdroj: Katarína Kapsdorfer

Klimatické zmeny, ktoré naším spôsobom života vyvolávame, som videla aj na vlastné oči. Vtedy, keď som prežila krásne slnečné týždne počas obdobia dažďov v Indii, alebo doma, keď mi sneh na Vianoce padá už len v spomienkach z detstva. V krajinách, kde mnoho ľudí žije z poľnohospodárstva, spôsobujú dlhé suchá hladomor. My si to ešte neuvedomujeme, no mnohí sú preto nútení presunúť sa inam a opúšťať svoje domovy. Nepresúvajú sa za lepším životom, ale za podmienkami, ktoré by boli vôbec znesiteľné pre život. Do roku 2050 by mohlo byť v dôsledku zmeny klímy vysídlených až 250 miliónov ľudí.

Je načase začať konať. Čo môžeš urobiť ty pre svet? V prvom rade obmedziť spotrebu. Dvakrát sa zamyslieť, čo naozaj potrebujem. Môj pohľad zmenila návšteva krajín ako Uganda, kde aj celé rodiny žijú na pár m² bez jediného kusu nábytku. Odvtedy mám pocit veľkého prebytku. Nemusíme chytiť vrece a všetko vyhodiť, stačí viac uvažovať pred ďalším nákupom a s tým, čo máme, sa podeliť. A keď už nevieme svoje staré veci opraviť, môžeme pohľadať a získať ohľaduplne – už použité alebo z recyklovaných či prírodných materiálov, aby sme našu planétu čo najmenej zatažovali novým odpadom. Zmena nie je otázkou jedného dňa. Je to proces. Sám človek je len kvapkou, no veľa kvapiek vytvára oceán. A jeho sila vie meniť dejiny.

Rozhodli sme sa začať od seba. Každý tak, ako vieme vo svojom okolí. Možností je vždy veľa. Ako Maria Robinson, bojovníčka za spravodlivosť pre obete klimatických zmien, povedala: „Nikto sa nemôže vrátiť a vytvoriť nový začiatok, no každý môže začať dnes a vytvoriť nový koniec.“

Alena Horváthová

spoluzakladateľka značky sobi.eco
a Projektová manažérka humanitárnej pomoci SKCH

Ilustračné foto Caritas Internationalis

Hľadanie spoločnej zodpovednosti

V Slovenskej katolíckej charite, kde realizujeme projekt Stop obchodovaniu s ľuďmi, sa zapájame do programu Ciele udržateľného rozvoja, známeho aj pod názvom Agenda 2030, a pripomíname apel Sv. Otca na odstránenie extrémnej chudoby. Vyzývame k hľadaniu spoločenskej zodpovednosti a zmene spotrebiteľského správania, ktoré má dôsledky na život celej planéty.

Len v Ghane a na Pobreží Slonoviny pracuje na kakaových plantážach viac ako 2 milióny detí, z ktorých viac ako 500 000 pracuje v nevhodných podmienkach. Ilustračné foto Jessica Dimmock

Kakao, banány, káva či bavlna a produkty textilného priemyslu. To všetko sú produkty, za príbehom ktorých môžeme nájsť rôzne podoby nútenej i detskej práce vo vykorisťujúcich podmienkach hraničiacich alebo spojených s otroctvom. Nadnárodné spoločnosti, ktoré s výrobkami obchodujú a prinášajú ich na pulty našich obchodov, si často určujú neprimerane nízku cenu výroby a v snahe minimalizovať vlastné náklady využívajú aj továrne ohrozujúce životy svojich zamestnancov. Mzda farmárov a pracovníkov v manufaktúrach často nevystačí ani na zabezpečenie základných životných potrieb a v konečnom dôsledku len prehľbuje ich chudobu.

Otroctvo na pultoch našich obchodov

Drobní pestovatelia a výrobcovia či zamestnanci v rozvojových krajinách nemajú pozíciu, v ktorej by mohli vyjednávať lepšiu odmenu za svoju prácu alebo dostupnosť pre nás bežných „benefitov“. Aj pri manipulácii s nebezpečnými chemikáliami pracujú často bez ochranných pomôcok, nemajú sociálne poistenie, chýba im prístup k pitnej vode, sú nútení pracovať až 10 či 16 hodín denne, niekedy bez preplatenia nadčasov, vo veľkom počte ľudí na malej ploche bez vetrania, bez prestávky a s obmedzovanou návštevou toalety. Pracujú v otrockých podmienkach ohrozujúcich ich bezpečnosť a zdravie – tak dospelí ako i deti. A dôvodom, prečo to akceptujú, je práve extrémna chudoba. Sú radi, že majú prácu.

Často ani nevedia, aké podmienky považovať za vyhovujúce. Nemôžu sa združovať v odboroch a v prípade akýchkoľvek požiadaviek riskujú, že budú potrestaní a prídu o prácu. **Situácia, v ktorej sa nachádzajú, môžeme nazývať moderným otroctvom.**

Zodpovednými sú vlády a obchodné spoločnosti čerpajúce z miestnych ľudských a prírodných zdrojov, no situáciu ovplyvňuje aj celá spoločnosť. Nielen nečinnosť, ale i voľba v prospech pohodlia a konzumu napomáha pretrvaniu chudoby a porušovania práv. Naopak, odmietanie podobných výrobkov, o ktorých pokútnej minulosti vieme, a uvedomelý výber pri nákupe a spotrebe vyvíjajú dôležitý spoločenský tlak na zmenu.

Apelujeme na spoločenskú zodpovednosť

Až 10% svetovej populácie žije v extrémnej chudobe, z menej ako 1,90 dolára na deň. **Keď nabudúce budeme stáť v obchode, zamyslime sa nad tým, odkiaľ výrobok, ktorý si kupujete, pochádza a aký príbeh sprevádza jeho cestu na pulty našich obchodov.** Akú časť zo sumy na cenovke reálne dostali ľudia, ktorí na jeho výrobe pracovali? Myslime na to, že hoci je cena, ktorú platíme za tričko či banán, navonok nízka, v skutočnosti je prítomná v globálnych dôsledkoch, akou je migrácia, znečistenie prostredia, klimatická zmena, no najmä – straty na zdraví, morálke a mnohých životoch. Platíme ju stavom planéty a ľudskej spoločnosti.

Náš podiel na situácii mnohých núdznych je väčší, než sme si ochotní priznať, a skrýva sa v rozhodnutiach, ktoré konáme každodenne.

Podľa štúdie Clean Clothes Campaign nízkoopríjmové pracovné miesta chudobu skôr vytvárajú, než znižujú. Ilustračné foto Annie Spratt, Unsplash

Projekt STOP obchodovaniu s ľuďmi, ktorý je financovaný Ministerstvom vnútra SR, pomáha obetiam novodobého otroctva s reintegráciou do spoločnosti, pričom im poskytuje komplexnú a dlhodobú starostlivosť, a prevádzkuje Národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818. V rámci projektu bola vydaná príručka, ktorá upozorňuje aj na problematiku vykorisťovania v dodávateľskom reťazci. V príručke nájdete príbehy obetí a príklady aktivít, ktoré zážitkovou formou približia tému deťom aj mladým. Publikácia je ako vzdelávacia pomôcka určená najmä pedagógom a sociálnym pracovníkom pracujúcich s mladými dospelými. Je dostupná online na www.obchodsludmi.sk/dvemaledievcata.

Čo je FairTrade?

Certifikát FairTrade zaručuje, že ľudia, ktorí sa podieľali na výrobe, získali férovú sumu za svoju prácu. Tá je stabilná po celý rok a vopred určená pre každú oblasť a plodinu tak, aby zohľadnila náklady na výrobu a živobytie. Stabilná odmena umožňuje plánovať investície aj pre malých výrobcov a pestovateľov, dokonca si vziať pôžičku. Certifikát združuje miestnych výrobcov do družstva na demokratickom princípe a k odmene za prácu im navyše vypláca sociálnu prémiiu, ktorú je možné použiť pre dobro komunity, napr. vybudovanie zdravotného strediska, školy či infraštruktúry. Na výrobu dohliada kontrolór z organizácie FairTrade, ktorý zároveň nabáda k ekologickému pestovaniu a výrobe šetrnej k životnému prostrediu. Program taktiež napomáha začleneniu znevýhodnených skupín, žien a hendikepovaných ľudí do pracovného procesu.

Často sa pracuje v nevhodných podmienkach, v stiesnenom priestore s veľkým počtom ľudí bez odvetrávania. Ilustračné foto Clean clothes campaign

Monika Čopíková

Zdroje: fairtrade.sk, ilo.org, cleanclothes.org

Ako projektom MIND bojuje Charita proti „globalizácii ľahostajnosti“

Sama by mohla byť hostkou knižníc pod taktovkou Slovenskej katolíckej charity (SKCH), pre ktorú pracuje. Migrácia jej totiž umožnila absolvovať zahraničné pobyty aj nájdenie nového domova – na Slovensku. Z rozhovoru s projektovou manažérkou projektu MIND, s Irinou Adamovou, sa dozvieme, aké prijatie sa jej dostáva od nášho obyvateľstva, aj aké výzvy prekonáva pri finalizovaní kampane „Čo je domov?“.

Názov projektu MIND z dielne SKCH sa dá rozložiť do konkrétnych pojmov: Migration / Migrácia, INterconnectedness / Prepojenie a Development / Rozvoj. Ako by ste ho tromi vetami priblížili tým, ktorí o ňom doteraz nepočuli?

Predstavte si, že si chcete prenajať byt a zavoláte na konkrétny inzerát. Na opačnom konci súhlasia s prehľadkou a len akoby náhodou sa opýtajú: 'Ale pochádzate zo Slovenska, že?'. Popravde povieť, že nepochádzate. Tak vám zložia telefón so slovami: 'Prepáčte, takýchto si tu neprajeme'. Cieľom nášho projektu MIND je pomôcť všetkým, čo sú ovplyvnení negatívnou proti-migračnou rétorikou.

Prečo ste kampani dali názov „Čo je domov?“ a čo je jej podstatou?

Každý človek sa najlepšie cíti v bezpečí svojho domova – a to buď v krajine, z ktorej pochádza, alebo v krajine, do ktorej prišiel a chce sa v nej usadiť. Každý má právo slobodne opustiť ktorúkoľvek krajinu (aj svoju vlastnú), aj vrátiť sa späť do svojej krajiny.

Často sa ale stáva, že vlastný domov človek neopúšťa dobrovoľne, ale až vtedy, keď sa z neho stane smrteľná hrozba. Čoraz väčší počet ľudí je nútených opustiť svoje krajiny – nielen kvôli vojenským konfliktom a prenasledovaniu, ale aj kvôli iným, existenčným hrozbám, ako je: chudoba, hlad, nezamestnanosť, nedostatok prístupu ku vzdelávaniu a k zdravotnej starostlivosti, ako aj negatívne dosahy zmeny klímy. Preto sa pýtame mladých ľudí na školách počas charitných aktivít: čo pre nich konkrétne znamená domov; čo ak by boli nútení zo svojho domova navždy odísť; ako by očakávali, že sa k nim budú správať (susedia, lekári či policajti) v novom domove. Pre väčšinu ľudí domov predstavuje najmä rodina, priatelia, dobré jedlo... Tak sa v rámci projektu denne pýtame: Prečo sa potom toľko ľudí necíti byť vítanými vo svojom novom domove, napríklad pre odlišnú farbu pleti či svoju vieru?

Čo bola pri realizácii MIND-u najväčšia výzva? Kde ste mali napríklad rozporuplnú spätnú väzbu od verejnosti?

Rozporuplný 'feedback' od verejnosti dostávame každodenne. Práve v tom vidíme naše obrovské poslanie – ukázať verejnosti fakty o udeľovaní azylu, čísla o remitenciách, priebehy migrácie... A to všetko preto, aby ľudia zapojili svoje kritické myslenie, vyhodnotili objektívne situáciu a (možno!?) prišli k záveru, že migrácia tu bola vždy a má veľa rôznych príčin. Okrem toho, súčasný verejný diskurz o migrácii v Slovenskej republike ignoruje práve skutočnosť, že cudzinci a cudzinky môžu významne prispieť k rozvoju a fungovaniu našej krajiny. Veď si stačí pozrieť naše príbehy z kampane #cojedomov.

Prečo by mala kresťanská organizácia, akou je Slovenská katolícka charita, implementovať projekt na tému migrácie v prepojení na rozvoj?

Implementovať projekt na tému migrácie a rozvoja by mala každá organizácia, ktorej nie je jedno, čo sa vo svete deje. Na náboženskej konfesii tu nezáleží. V Charite sa nemôžeme ľahostajne prizerať tomu, ako sa topia bezbranné deti v Stredozemnom mori. Nemôžeme pasívne sledovať, keď ľudia riskujú svoj vlastný život a zomierajú v chladiacich boxoch. Podľa slov pápeža Františka musíme bojovať proti 'globalizácii ľahostajnosti'. Napríklad terajšia detská utečenecká kríza je najhoršia od druhej svetovej vojny – ide o humanitárnu krízu, ktorá si vyžaduje okamžité kroky. Naozaj, nepreháňam.

Vy sama ste migrantka. Ako ste sa ocitli v SR? Akú máte skúsenosť s migráciou na Slovensku?

Na Slovensku som sa ocitla hneď po vysokej škole – v rámci zjednotenia rodiny. Skúsenosti som mala rôzne – od úžasu typu 'uau, vy ste z Ruska!' až po prepichovanie pneumatík na aute mojich rodičov a nadávok typu 'Padaj preč, odkiaľ si prišla, špinavá Ukrajinka!'. Prevažujú však najmä dobré skúsenosti. Predsa len som kultúrne relatívne blízka slovenskej mentalite. Okrem toho som pred príchodom na Slovensko absolvovala niekoľko výmenných zahraničných pobytov v rôznych krajinách, vďaka čomu som bola pripravená na potenciálny kultúrny šok, aj otvorenejšia našať tunajšie zvyky, tradície. Pre mňa boli vždy podstatnejšie moje záujmy – pracovné aj voľnočasové, a nie národnosť. Aj preto som sa rýchlejšie adaptovala.

Ako opisujete ľuďom pojem 'migrant'? Ako na vlastnom príbehu vysvetľujete, že migrant nie je zlý človek či nadávka?

Nikdy nezačínam rozhovor tým, že som tu iná a že som migrantka. Nepoukazujem na odlišnosti. Väčšinou na to začnú poukazovať druhí a pýtať sa, prečo nemám 'ten pravý' slovenský prízvuk, odkiaľ som. Po takýchto otázkach väčšinou začínam cítiť svoje nedostatky až hanbu, že som tu iná. Ale som preto o niečo horšia? Dúfam, že nie. Naviac mám na Slovensku rodinu, ovládam jazyk, pracujem tu a platím dane. Označenie migrant / migrantka nie je nálepka, je to vždy živá bytosť so svojím vlastným príbehom, ako je ten môj. Je dôležité v prvom rade vidieť človeka a až neskôr migranta, utečenca, Rusa, Róma a podobne. Ľudia sú však dobrí aj zlí, ako všade inde. Na väčšina z nás (vrátane migrujúcich ľudí) chce žiť obyčajný všedný život, mať dôstojnú prácu a dobré vzťahy.

Organizujete diskusie a živé knižnice za prítomnosti ľudí, ktorí v SR našli domov. Ktorý príbeh cudzincov a cudziniiek Vás osobne najviac zaujal, oslovil či povzbudil?

Príbeh pani Oleksandry, pochádzajúcej z Luhanska, ktorá na Slovensku získala azyl. Jej syn bol v júni 2014 kamsi odvedený a surovo zbitý. Dôvodom bolo verejné vystupovanie proti ruskej okupácii. Domov sa vrátil, ale s ultimátom – buď sa rodina do dvadsaťštyri hodín vysťahuje z mesta, alebo všetkých postrieľajú. Bol to kľúčový tragický moment celej rodiny. Mohlo to však dopadnúť aj horšie.

Čo presne tým myslíte?

Oleksandra vo svojom rozprávaní spomína i na moment, keď jej dobrá priateľka našla svojho syna zavraždeného na smetisku, pričom iných 'nepohodlných' mladých mužov odvážali niekam, odkiaľ sa už nikdy nevracali. Okrem toho pani Oleksandre v tom období diagnostikovali rakovinu. Počas vrcholu konfliktu absolvovala operáciu. Hneď ako sa zotavila, odišla na Slovensko, neskôr ju nasledoval syn. Po dvoch mesiacoch získala tzv. humanitárny azyl, ktorý Slovensko udeľuje len výnimočne. Dôvodom bolo jej závažné ochorenie a nemožný návrat na Ukrajinu. Počas Živej knižnice na jednej košickej škole mala pani Oleksandra veľmi jasný a stručný odkaz pre mladú generáciu: 'Nech je nad vami čistá modrá obloha a svieti na vás jasné slnko; nech nikdy nezažijete vojnu'.

Ktorou aktivitou podľa vás projekt MIND najviac zmenil u laickej verejnosti pohľad na fenomén migrácie?

Merateľnosť zmeny pohľadu v rámci projektu MIND nie je možná. Našou úlohou ani nie je meniť pohľad, ale hlavne zvyšovať povedomie, poskytovať informácie, ukazovať fakty, organizovať verejné diskusie a dávať ľuďom živnú pôdu na to, aby sa zamysleli, mali možnosť prehodnotiť svoj

pohľad a niečo viac sa dozvedeli. Zapamätali si konkrétny príbeh. Cítim ale, že najlepšou aktivitou je poskytnutie priestoru pre dialóg – či už v podobe spomínaných živých knižníc, rôznych diskusií – na festivaloch, počas prednášok na školách, predstavenia mobilnej foto-expozície, ale aj rozhovorov v médiách alebo návštev farností. Každá naša aktivita preto ponúka takýto priestor na pokojnú výmenu názorov a zodpovedanie si doteraz nezodpovedaných otázok.

Boba Markovič Baluchová
foto: archív I. Adamovej

Rozhovor bol spracovaný pre portál Media about Development.

MIND (MIGRÁCIA. PREPOJENIE. ROZVOJ) je trojročný projekt financovaný Európskou komisiou, zameraný na zvyšovanie povedomia o migrácii a trvalo-udržateľnom rozvoji. Jeho cieľom je prekonávanie predsudkov a stereotypov a osvojovanie pozitívnych foriem správania vo vzťahu k iným kultúram v spoločnosti. Viac informácií na www.cojedomov.sk.

Projekt MIND je financovaný
Európskou úniou

Aktivizmus na Blízkom „ďalekom“ východe

„Milovať budeš blížneho svojho, ako seba samého.“ Prikázanie známe každému jednému z nás. No kto je tým blížnym? A milujeme ho, ak sa nečinne prízeráme jeho biede? Alebo nás jeho utrpenie, ak je dostatočne ďaleko, nemusí trápiť? Samozrejme, jeden človek nezachráni všetkých núdznych sveta, no ak každý deň podáme ruku len jednému, svet sa zmení k lepšiemu.

Každý máme iné dary a možnosti, a tak aj naša pomoc je rôznorodá. Slovenská katolícka charita pôsobí spolu s ďalšími Charitami a spolupracuje s rôznymi organizáciami po celom svete. Naše spoločné úsilie ocenil aj pápež František v dokumente vydanom vo Vatikáne k 5. výročiu Laudato si. Ako uviedol, Charita vďaka Konferencii biskupov Slovenska a veriacich na Slovensku realizuje projekty v oblasti prístupu k pitnej vode v Iraku a projekty pomoci v Sýrii. Ich prínos je nielen sociálny, ale aj ekologický a duchovný.

Občianska vojna v Sýrii trvá od roku 2011. Ešte pred vypuknutím vojny sa pre obrovské sucho spôsobené klimatickými zmenami sťahovalo viac než milión obyvateľov krajiny. No v roku 2014 bolo rovnakou nutnosťou opustiť svoje domovy zasiahnuté ďalšie množstvo obyvateľov utekajúcich pred terorom islamistov Da'esh. Napriek tomu, že Da'esh tu bol v roku 2017 oficiálne porazený, ešte stále evidujeme približne 1,3 milióny vnútorne vysídlených ľudí, ktorí sa nevrátili do svojich domovov. Ich obce boli zničené vrátane vodnej a cestnej infraštruktúry a príbytkov, v ktorých vyrastali.

Žiaľ, nenávisť viedla k prenasledovaniu kresťanov a iných náboženských menšín radikálnou časťou islamistov. Nie každý moslim je však radikálny, a preto „rovnaký“. Hlboký dojem vo mne

zanechal pohľad na cintorín padlých bojovníkov proti Da'esh. Kresťania bránia svoje domovy a moslimovia, ktorí zahynuli pri obrane svojich kresťanských susedov, i keď na nich nikto neútočil, tu ležia spoločne popri sebe. Položili za svojich blížnych životy.

Situáciu Blízkeho východu sa snažíme zmierňovať prostredníctvom niekoľkých projektov. Studne realizované v Iraku najmä vďaka financovaniu z programu Oficiálnej rozvojovej pomoci SR, SlovakAid pomáhajú obciam stať sa sebestačnými a zabezpečujú pitnú vodu obyvateľom a závlahu pre poľia. Taktiež pastoračné centrum postavené vďaka veriacim zo Slovenska je znakom spolupatričnosti v ťažkých časoch pre veriacich v Iraku. Rodinné centrá a škôlky pomáhajú zase v Sýrii. Vychovávajú novú generáciu a zmierňujú traumy, ktoré zažili.

Nie radikalizmus, ale láska a spolupatričnosť sú cesta. Ohľaduplnosť voči blížnemu, ktorým je náš sused, aj voči tým, ktorí prichádzajú zďaleka.

Alena Horváthová

projektová manažérka humanitárnej pomoci SKCH
foto: archív SKCH

Projekty na Blízkom východe sú realizované vďaka financovaniu z programu Oficiálnej rozvojovej pomoci SR, SlovakAid, Konferencii biskupov Slovenska a vďaka vašim darom. Podporiť ich môžete aj vy na charita.darujme.sk/775/.

Je tu priveľa cudzincov, alebo nám chýba dialóg?

Ako pracovný migrant z Francúzska žijúci na Slovensku som sa skoro nikdy nestretol so situáciou, v ktorej by som sa necítil vítaný. Preto, keď som začul, že Slováci sú netolerantní, uzavretí či rasistickí, pomyslel som si: „Áno? No kde sú títo ľudia?“ V Bratislave, kde bývam už 7 rokov, je ich očividne málo. Verím, že je to tak aj inde na Slovensku.

V rámci mojej práce na kampani Čo je domov? #whatishome? som nedávno organizoval workshop, ktorý prebiehal na pôde školy v malej dedine na strednom Slovensku. Na miesto som vycestoval s utečencami z krajín Blízkeho východu.

Zmysel workshopov je oboznámiť študentov s témou migrácie a použitím faktov vyvrátiť dezinformácie, ktoré si často neúmyselne osvojili. Čo je však najdôležitejšie, dávame študentom možnosť priamo sa porozprávať s migrantmi žijúcimi na Slovensku. Kto vie lepšie rozprávať o migrácii ako samotný migrant?

Reakcie žiakov vedia byť prekvapivo pozitívne. Rád by som však napísal o tom, čo sa stalo večer pred workshopom a čo mi mnohé vysvetlilo.

Boli sme v krčme na večeri. Celý čas sme sa rozprávali po anglicky, sem-tam po slovensky. Vedľa nás sedeli dvaja muži. Keď sme zaplatili účet, dali sa s nami do reči. Napriek tomu, že k nám boli priateľskí a otvorení, rýchlo vyšlo najavo, že migrantov nemajú v láske. Migranti sú podľa nich zdrojom problémov. Veľa ich vyjadrení malo smutne blízko k rasizmu.

„Prečo tak negatívne vnímate migrantov?“ spýtal som sa. Odpoveď nikdy nezabudnem. „Lebo tak hovoria v televízii...“ Povedal jeden z nich priamo a úplne prirodzene.

Títo ľudia boli dobrí a ľudskí. K ľuďom, bez ohľadu na pôvod, sa správajú slušne. Ale očividne práve televízia a politici, ktorí v nej vystupujú, mali veľký vplyv na tvorbu ich názoru.

Chcem veriť, že väčšina z tých, ktorí migráciu vnímajú jednostranne negatívne, sú jednoducho ľudia, ktorým boli príliš často servírované klamstvá a skreslené obrazy. A teda stačí málo

– priama skúsenosť, aby sa ich mienka napravila. Za hodinu priamej diskusie sme zbúrali mnoho dezinformácií a predsudkov, ktoré o migrantoch mali aj naši prisídiaci.

Viem, že títo muži svoj názor nezmenia len tak, zo dňa na deň. Ale nabudúce, keď započujú niečo neúctivé a urážlivé voči migrantom, určite si spomenú i na to, že tento obraz nemusí sedieť s realitou, ktorá ich zastihla jedného večera.

Toto je zmysel našej kampane. Budovať mosty medzi svetmi, ktoré sa bežne nestretávajú, a napravovať dezinformácie. Napríklad to, že ťažko môžeme hovoriť o návale migrantov, keď podiel cudzincov na Slovensku je iba 2,6 % z celkovej populácie v krajine (údaj z roku 2019).

Preto by sme nemali ukazovať prstom a omnoho viac sa spolu rozprávať. Keď je dialóg otvorený na základe vzájomného rešpektu, je vyriešená už polovica problému. V záležitostiach okolo migrácie nebudeme mať nikdy rovnaký názor a veľakrát sa nezhodneme, a to je v poriadku.

Demokracia nie je systém, v ktorom by neboli nezhody. Je to systém, v ktorom sú spory vedené k nenásilnému priebehu. Preto sú politické strany naklonené fašizmu hrozbou nielen pre demokraciu, ale aj pre obyvateľov Slovenska.

Dialóg je kľúč.

Kľúč, otvárajúci nové cesty k nevídaným priateľstvám. Ako nedávno v malej dedinke stredného Slovenska, kde sa za tichej noci veselo rozprávali – a „skamošili“ – dvaja miestni a traja cudzinci.

Položme si teda otázku, sami pre seba. Je tu priveľa cudzincov, alebo nám chýba dialóg?

Nicolas Giroux

Koordinátor kampaňových aktivít projektu MIND

Ilustračné foto: Priscilla du Preez, Unsplash

Igor ako človek na ulici.

Dve tváre človeka, alebo kam pôjdem túto noc?

Symbolické platidlo hlinený dukát funguje v Trnave dva roky. Jeho novú éru, počas ktorej ho charita posúva do ďalších troch miest, bude reprezentovať emotívny dizajn. Ústrednú postavu, človeka bez domova, ktorý hľadá svoju druhú tvár, stvárnil zamestnanec charity Igor Strýček.

Človek, ktorý má dve tváre. Jedna odráža život na ulici. Špinavá pokožka, unavené oči, monokle po potýčke, vlasy, ktoré hrebeň nerozčesal veľmi dlhý čas. Tá druhá je spoločensky prijateľnejšia. Nosí ju učesaný, dobre vyzerajúci mladý muž. Koľko asi trvá takáto premena? Čím všetkým musí človek prejsť, aby sa znova obliekal do čistého oblečenia a kráčal do práce s upraveným účesom? Roky, desaťročie, a možno nikdy nepríde. V Igorovom prípade bola premena podstatne jednoduchšia. Postarala sa o ňu vizážistka Mária Behilová a stačila jej na to lepšia polhodina. Do tváre nášho kolegu svojimi štetkami a farbami primiešala únavu, vizitku pouličnej bitky, bolesť aj rezignáciu. Igorove, inak gaštanové vlasy, dostali šedivý vzhľad a našuchorenú hrivu napokon spevnil lak. Sveter mal priniesť výpovednú hodnotu o tom, že človek Igor bol v tesnom kontakte so zemou, chodníkom alebo lavičkou v parku. Poutierali sme ním preto vstupné schody do fotoateliéru a dielo napokon korunovali listami zo stromov. Aj s pouličným prachom ich autorka tohto článku nazbierala v mestskom parku, ktorý je častým útočiskom ľudí z okraja spoločnosti.

Ešte dostupnejší

Kontrast týchto dvoch tvári sme nevytvorili len tak, zo zábavy. Motív človeka bez domova, ktorý si k vlastnej tvári prikladá tú, po ktorej túži, bude po nasledujúce roky ústredným dizajnom projektu Hlinený dukát. Práve symbolické platidlo, ktoré verejnosť tak dobre prijala, môže pomôcť ľuďom v núdzi na ceste za ich životnou premenou. Po Trnave ho charita rozširuje do ďalších troch miest, Hlohovca, Piešťan a Nového Mesta nad Váhom. Aby projekt fungoval, musela tam nájsť nových podporovateľov, majiteľov stánkov s rýchlym občerstvením, v ktorých budú núdznym ľuďom vymieňať dukát za teplé jedlo. Symbolické platidlo zakúpi verejnosť v automatoch, ktoré sú ďalšou novinkou projektu. Vďaka nim budú môcť ľudia kúpiť dukát na vyčlenených miestach kedykoľvek počas dňa, pretože budú voľne dostupné. Automaty charita umiestni vo všetkých mestách, kde projekt funguje. A práve na nich zbadá verejnosť prvýkrát dizajn s Igorom Strýčkom, človekom s dvoma tvármi.

Stačilo tridsať minút a Igor sa zmenil na nepoznanie.

Späť ku kampani

Pred objektív fotografa Matúša Koprdu sa Igor postavil so všetkou vážnosťou. Pózoval prirodzene, odhadol emócie a jeho stvárnenie tak nebolo prehnané, ale ani idealistické. Matúš Koprda mal na starosti aj postprodukcii a myšlienka, ktorá bola na začiatku, tak dostala reálnu podobu. A aké mal počas fotenia pocity Igor Strýček? „Hlavnou mi bežala dokola tá istá myšlienka. Kam pôjdem dnes večer? Žil som sa s tým človekom, ktorého stvárňujem a premýšľal som, kde stráví túto noc.“ Autorka idey verí, že aj vďaka kontrastu tváří ľudia pochopia význam projektu Hlinený dukát – že platidlo z hliny je lepšou alternatívou k almužne, pretože zaň núdzny dostane za teplé jedlo a zároveň ho privedie k sociálnemu pracovníkovi. Ten mu pomôže stúpiť na cestu za životnou premenou. Projekt trnavskej charity bude snáď motivujúci aj ľudí na ulici, ktorí čakajú na prvý impulz. Práve ten môže rozbúchať túžbu po dôstojnejšom živote.

Darina Kvetanová

ideamaker a copywriter projektu Hlinený dukát

foto: Matúš Koprda

Igorova civilizovaná tvár.

SPOLOČNÁ PÚŤ CHARÍT

„Putujme, modlime sa
a pomáhajme spoločne“

2.10.2020
ČERVENÝ
KLÁŠTOR

